Utbildningens utveckling i Cabo Verde (1975 – 2022)

Alícia Borges Månsson

Amigos årsmötet 18 Oktober 2025

1975: Utgångsläge vid självständighet

Efter självständigheten – stora utmaningar

- 63 % av befolkningen analfabeter
- Endast 4-årig grundskola
- Få barn hade tillgång till undervisning
- 19 % av lärarna hade utbildning (1 274 lärare totalt)
- Utbildningsinfrastruktur
  - 33 grundskolor
  - 2 gymnasier (Praia, São Vicente)
  - 1 yrkesskola (Mindelo)

1975–1980: Reformer och struktur

Ny riktning för utbildningssystemet

- Fokus på återuppbyggnad och utbildningsstruktur
- Nya riktlinjer och mål för utbildningspolitiken
- Förberedelse för ny utbildnings lag (1990)
  - 📘 **Lag nr. 103/III/90 (29 dec 1990)**
    Skapade grunden för ett modernt utbildningssystem
- Lärarutbildning identifierades som nyckeln till kvalitet
- Institutet för lärarutbildning (IPCV) - Grundat 1988, ersatte Lärarseminariet
  - Tre skolor: Praia, Mindelo, Santa Catarina
  - Fokus: kvalitet, jämlikhet och innovation

💡 **Framtidsmål:**
Bli högre utbildningsinstitution

Utbildning – 1980-talet

- Grundläggande obligatorisk och gratis utbildning (6 år)
- Skapande av lärarutbildning för gymnasienivå
- Institut för skol stöd och sociala program (ICASE)
- Skolmatprogram och nationell lärardag
- Nya gymnasier och skolreformer

Utbildning – 1990-talet

- Reform av utbildningssystemet 1990
- Massifiering: alla barn får grundskoleutbildning
- Lärarstatut och inspektionsmyndighet
- Expansion av högre utbildning: ISE och ISECMAR
- Nya skolbyggnader och tekniska skolor
- Utmaningar: finansiering, kvalitet och jämlikhet

Utbildning 2000–2022

Förskola:

- Täckning: 3–5 år: 70,6% / 4–5 år: 85,1%
- Antal elever: 19 810 (2001) → 23 316 (2014/2015)
- Nätverk av privata, kommunala och statliga förskolor
- Pedagogiska koordinatorsroller och nationellt program för småbarn

- Men
  - Totalt 15 906 barn inskrivna 2021/22 (minskade)
  - Ca 16 % av barnen (4–5 år) utanför systemet
  - Bristande infrastruktur och behov av förbättringar
  - Svag kvalifikation och låg lön bland personal

Utbildning 2000–2022

Grundskola:

- Skolgång: 92,8%
- Lärarkår: Totalt 4 098 lärare (2021/22) nästan 100% utbildade
- Övergång till gymnasiet: 70,7% → 89,7% (2001–2014/15)
- Antalet elever minskade från 94 119 (2009) till 82 707 (2021/22)
- 471 skolor – 438 offentliga, 33 privata
- Integrerad utbildning för elever med särskilda behov
- Utvidgning av obligatorisk skolgång till 8 år (infört 2010) (två cykler: 1–4 och 5–8)
- Ny läroplan: kompetensbaserad, inkluderande ämnen som medborgarskap, miljö, entreprenörskap

Utbildning 2000–2022

Gymnasieskola – Allmän och teknisk utbildning

- Nationella matematik- och språk-olympiader
- Yrkesinriktade kvalifikationer nivå 3–5
- Entreprenörskap införs i årskurs 9–12
- Omstrukturerad 2018 till en enda cykel (år 9–12)- två spår: allmän och teknisk
- Antal elever ökade från 29 114 (2016/17) till 34 583 (2021/22)
- 97 % av lärarna har adekvat kvalifikation
- 95 gymnasieskolor i landet

Utbildning 2000–2022

Högre utbildning och forskning

- Cabo Verde första statliga universitet etablerat 2006: Uni-CV
- Universidade Técnica do Atlântico (UTA) grundad 2019 med campus i São Vicente, Santo Antão och Sal
- Campus do Mar de Cabo Verde (2020) stöds av tre pelare: en havsskola för teknisk-yrkesmässig utbildning, UTA för högre utbildning och Havsinstitutet för forskning.
- Katolska universitetet öppnat 2022 – totalt 11 högre lärosäten
- Antal studenter minskade från 12 679 (2016/17) till 10 173 (2020/21)
- Reglering via den nationella myndigheten för högre utbildning (2019)
- Fokus på vetenskap och innovation i den nya utbildnings plan, PEDS II (2022–2026)

Utbildning 2000–2022

Tvåspråkig undervisning & inkluderande utbildning

- Pilotprojekt i Santiago och São Vicente
- Lärare utbildade i tvåspråkig metodik
- Specialundervisning för elever med särskilda behov
- 14 resursrum och specialiserad utbildning i Braille och teckenspråk
- Nationella riktlinjer för inkluderande utbildning
- Fokus på jämlikhet och utbildning för alla

Utbildning 2000–2022

Vuxenutbildning

- Kamp mot analfabetism: 1975 → 63%
- Läskunnighet bland vuxna: 87,2 % (2013)
- Ungdomsläskunnighet: 97,8 %
- Över 25 000 vuxna utbildade genom distansprogram (ECCA)
- Fokus på kompetensbaserad utbildning och entreprenörskap

Utbildning 2000–2022

- **Sociala program och skolstödinsatser**
  - Nationellt program för skolmat och hälsa sedan 2010
  - Pilotprojekt: skolträdgårdar och hälsoskolor
  - 100 000 elever får dagliga måltider och hälsotjänster
  - Stipendier till 8 400 gymnasieelever och 4 457 högskolestudenter
  - 40 000 kits distribuerade årligen
  - Utmaning: långsiktig finansiering av programmet

Utbildning 2000–2022

Nya teknologier – Program Mundu Novu

- Modernisering av undervisningen via digital teknik (start 2010)
- 4 761 lärare utbildade i IT och digitala verktyg
- Introduktion av IT och datorlaboratorier (400 datorer, 15 skolor uppkopplade)
- Införande av digitalt skolförvaltningssystem (SIGE)
- Främjar kvalitet, innovation och digital inkludering

Utmaningar: Ojämlikhet i utbildningen

- **Ekonomi:** dolda kostnader (transport, mat, material) gör även ”gratis” skola dyr för fattiga familjer.
- **Vidare studier:** gymnasiet och högre utbildning kräver avgifter, låg inskrivning (23,5 % i högre utbildning 2019–2020).
- **Stad–land:** lägre inkomster, sämre teknik och internet på landsbygden.
- **Språk:** undervisning sker på portugisiska, men de flesta har kreol som modersmål → skapar lärandeklyftor.
- **Inkludering:** bristfälligt stöd för elever med funktionsnedsättning, få anpassade resurser.

Utmaningar: Begränsad kvalitet i undervisningen

- **Högre utbildning:** nytt system, brist på kvalitetskontroll och material.
- **Förskola:** tillgång 76 %, få kvalificerade lärare, regionala skillnader, låg budget.
- **Grundskola:** låga resultat i språk och matematik, inget nationellt uppföljningssystem.
- **Teknologi:** endast 17 % av skolorna har internet, höga kostnader skapar ojämlikhet.

Källor

- Desafios da Educação em Cabo Verde: Navegando os Problemas de um Sistema Educacional em Desenvolvimento https://brokenchalk.org/desafios-da-educacao-em-cabo-verde-navegando-os-problemas-de-um-sistema-educacional-em-desenvolvimento/#:~:text=Assim%2C%20Cabo%20Verde%20tem%20progressivamente,acima%20dos%2015%20anos%20alfabetizados.
- Vieira, Arlindo (2012). Reformas Curriculares em Cabo Verde https://www.researchgate.net/publication/266051034_REFORMAS_CURRICULARES_EM_CABO_VERDE
- Ministério da Educacão e Desporto (2015) Cabo Verde e a Educacão:40 anos de percurso. Ganhos e desafios. https://planipolis.iiep.unesco.org/sites/default/files/ressources/cape_verde_40_anos_de_percurso_3.pdf
- Ministério da Educacão (2023) Plano Estratégico da Educação 2022-2026 https://minedu.gov.cv/media/plano/2024/07/24/Plano_Estrategico_24072024.pdf